

SECTION 12. EUROPEAN DIMENSIONS OF PHILOLOGICAL EDUCATION

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-485-6-44>

DEVELOPING ENGLISH-LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE: APPROACHES, METHODS, PRACTICAL EXPERIENCE

РОЗВИТОК АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ПІДХОДИ, МЕТОДИ, ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

Bilas L. M.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of English Philology and Intercultural
Communication
Taras Shevchenko National University
of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Білас Л. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології
та міжкультурної комунікації
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Pavlichenko L. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of English Philology and Intercultural
Communication
Taras Shevchenko National University
of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Павліченко Л. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології
та міжкультурної комунікації,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Розвиток англomовної комунікативної компетентності (АКК) як одного із ключових понять *компетентнісного підходу* у навчанні іноземних мов (Н. Альохіна, С. Ніколаєва, Г. Іванчук, Ю. Панасюк та ін.), є одним із пріоритетних напрямків навчання у закладах вищої освіти України. Про це свідчить досить широке висвітлення теоретичних засад зазначеного питання у науковій літературі та активне обговорення шляхів і підходів щодо розвитку АКК в практичній

площині (Бідюк Н., Білас Л., Іванчук Г., Комар О., Павліченко Л., Пахомова Т., Пінчук І., Сенченко Я. та ін).

Інтерес до проблеми зумовлений інтенсивністю міжкультурних зв'язків та залученістю українського суспільства до потужних євроінтеграційних процесів, що вимагає високого рівня володіння англійською мовою як на особистісному так і професійному рівнях [6; 7]. У світлі висловленого постає завдання інтенсифікації навчання англійської мови з використанням сучасних комп'ютерних, інформаційно-комунікативних технологій, ефективних методів та інтерактивних форм організації навчання.

Підсумовуючи науково-методичні підходи до тлумачення сутності поняття [5; 8], приходимо до висновку, що *англомовна комунікативна компетентність студента-філолога* є комплексною інтегративною структурою, що містить такі взаємозалежні компоненти (компетентності) як: мовна, мовленнєва, лінгвосоціокультурна, навчально-стратегічна, предметна та психологічна. Вона передбачає сформованість комунікативних умінь у чотирьох основних видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо), наявність мовних знань (фонетичних, граматичних, лексичних) і навичок оперування ними. Засобом її розвитку у навчально-виховному процесі виступає *спілкування*, яке здійснюється на *діяльнісній* основі з урахуванням гуманітарного та професійно-орієнтованого змісту.

Беручи до уваги зміст поняття АКК, нами були визначні провідні *методологічні підходи*, які забезпечують умови для її розвитку у студентів-філологів в навчально-виховному процесі. До них віднесено:

– *компетентнісний підхід* як такий засіб організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, що забезпечує засвоєння ними змісту навчання та досягнення мети навчання під час розв'язання певних проблемних завдань [4, с. 197];

– *комунікативно-діяльнісний підхід* – передбачає організацію навчально-пізнавальної діяльності студентів з домінуванням в процесі навчання проблемно-пошукових завдань та прийомів. Вирішення реальних та уявних завдань здійснюється під час спільної діяльності та діалогового спілкування як форми і засобу обміну інформацією, особистісними оцінками і цінностями. Такий підхід сприяє як засвоєнню навчального матеріалу, так і формуванню духовних якостей студентів;

– *компаративний підхід* – розвиває у студентів уміння аналітично мислити, порівнювати факти, явища та реалії соціально-культурного життя.

У низці публікацій ми ділились досвідом розвитку англомовної комунікативної компетентності студентів-філологів у контексті дисципліни «Англійська мова: практичний курс» («General English»)

з використанням онлайн платформи «TED Talks» [1; 2; 3]. Особливої уваги заслуговує організація навчального процесу на основі проектного методу, який, як засвідчує практика, є ефективним для розвитку АКК. Вибір проектного методу зумовлений тим, що дозволяє: мотивувати до активної пізнавальної діяльності через вирішення значущої життєвої проблеми; розвивати критичне мислення, стимулювати уяву та творчість; підвищити інформаційну культуру (розвиток навичок пошуку, збору, аналізу та презентації інформації); розвивати самостійність, відповідальність та ініціативу; розвивати навички групової діяльності.

Джерелом для проектної роботи (індивідуальної, групової, колективної) є актуальний матеріал з веб-сайтів на основі яких формулюємо завдання та ситуації для обговорення, що охоплюють широкий спектр гуманітарних проблем. Прикладом можуть слугувати наступні:

Приклад 1. Look at the information in the section NEWS CLIPPINGS about the latest innovations in transportation. Search the Internet resources to learn more about them and add 2-3 more things to the list. Which of them are beneficial for people and will continue to do so? Which do you find weird?

Приклад 2. You are a participant of the international virtual panel discussion devoted to the issue of food supply and hunger in the world. Prepare a panel talk on the theme “Food Insecurity and Healthy Diet” based on the poster above.

Приклад 3. Look at the DEBATE TOPICS ABOUT COMMUNICATION. Search the Internet to report about some of them:

✓ Has the development of the internet and social media caused a change in the way we communicate (quality, quantity, style etc.)? Are we losing the art of conversation?

✓ How do you think face-to-face communication differs from communication using computers?

✓ How does an instant messaging system help communication?

✓ What are three challenges of using instant messages or text messages at the University?

✓ Do you think using cell phones too much is bad for our physical or mental health? Why?

Приклад 4. Online education has experienced an excellent transformation with the advent of e-learning web apps. Read about some of them below. Share your experience of using any other apps. Search the Internet to learn more about them.

Приклад 5. You may have used Natural Language Processing a lot of times till now but never realized what it was. Read about some

of the most popular applications of NLP below. Share your experience of using these or any other apps.

Зазначимо, що підготовка та участь у проєкті вимагає доволі високого рівня сформованості мовленнєвої компетентності студента з теми обговорення: вільне володіння тематичною лексикою, уміння логічно та креативно представити матеріал, вибрати доцільні комунікативні стратегії.

Література:

1. Білас Л. М., Павліченко Л. В., Попівняк О. О. Онлайн ресурс «TED Talks» як засіб розвитку англомовної комунікативної компетентності студентів-філологів. *Сучасні дослідження іноземної філології*: зб. наукових праць Ужгородського національного університету № 2 (24), 2023. С. 209–222.

2. Білас Л. М., Павліченко Л. В., Попівняк О. О. Педагогічні та методологічні засади навчального посібника з використанням онлайн ресурсу «TED TALKS». International Scientific and Practical Internet Conference «Development of Education, Science and Business: Results 2023», December 21–22, 2023. *International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»*. С. 39–42.

3. Білас Л. М., Павліченко Л. В. Відео-лекція як ефективний засіб розвитку англомовної комунікативної компетентності. *Перспективи розвитку науки, освіти, технологій та суспільства в контексті євроінтеграції* : зб. тез доповідей міжнародної наук-практ. конф. (Рівне, 2 травня. 2024 р.). С. 10–11.

4. Панасюк Ю. Компетентнісний підхід у викладанні іноземної мови. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. С. 196–202. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/7718/1/38.pdf> (дата звернення: 15.09.2024 р.)

5. Пінчук І. О. Розвиток англомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти як одна з передумов інтеграції України до європейського освітнього простору. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*: наук. часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2022. Спецвипуск том 2. Серія 5. С. 57–64. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39118/Pinchuk.pdf?sequence=1> (дата звернення: 10.09.2024 р.)

6. Програма дій щодо поліпшення якості вивчення іноземних мов (26 березня 2009 р. колегія МОН України). URL: <http://old.mon.gov.ua/2009>

7. Проект Закону про застосування англійської мови в Україні. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42201> (дата звернення: 10.09.2024 р.).

8. Чиханцова О. А. Іншомовна комунікативна компетентність як фактор розвитку особистості. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718913/2/.pdf> (дата звернення: 28.08.2024 р.).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-485-6-45>

ADDRESSING THE PROBLEM OF STUDYING UKRAINIAN LEXICOGRAPHY IN HIGHER SCHOOL

ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Dvoriankin V. O.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Ukrainian Philology
Mariupol State University
Kyiv, Ukraine;
Associate Professor at the Department
of Languages and Humanities
LLC "Technical University "Metinvest
polytechnic"
Zaporizhzhia, Ukraine*

Дворянкін В. О.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української філології
Маріупольський державний
університет
м. Київ, Україна;
доцент кафедри мовних
та гуманітарних дисциплін
ТОВ «Технічний університет
«Метінвест політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

На сучасному етапі важливим залишається вміння здобувачів вищої освіти як філологічного, так і нефілологічного напрямів підготовки якісно користуватися лексикографічними працями, зокрема під час студіювання культури української мови, яке здійснюють у процесі опанування різних дисциплін залежно від спеціальностей («Сучасна українська літературна мова», «Стилістика і культура мови», «Академічне письмо», «Українська мова професійного спрямування», «Ділова та наукова українська мова» тощо).

Так, здебільшого здобувачі вищої освіти використовують тлумачні словники для з'ясування значення лексем (див., напр.: [9; 10]). Під час роботи зі словниками такого типу рекомендуємо звертати увагу й на ремарки (позначки), вивчення яких останнім часом викликає великий інтерес у лінгвістів [1; 3; 5].